

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 16 (9111)

30 АПРЕЛЬ

2026 йыл

КИШИ ЮМА

КОБКЕК АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

КУТЛАВЛАР

1-нши Май – Язлык эм Ис куьни

Ногай районунынъ оьрметли яшавшылары!

«Ногайский район» МО администрациясы атыннан сизди Язлык эм Ис байрамы ман кутлаймыз.

Заман ман аты кайтип туьренсе де, бизге ол ярк Язлык эм Ис байрамы болып калады. Бу эки аьнламлар бир де оьз маьнелигин йоймаслар. Яшавдынъ янъы барысын белгилейтаган язлыктан биз дайым да ийги туьрленислерди куьтемиз, оны ман янъыртуьвга сенимлерди байланыстырамыз. Эм бизим келектегимиз, баьрчисининъ де эм аьр биримиздинъ онъайлыгы тек каныгыслы куллык этуьв аркасы ман туьзилмеге бола таганын каты билемиз. Язлык эм Ис бизге янъы куьш бередиде эм туьрли несиллерди бирлестиреди. Бу байрам алдындагыдай кыйынышы халкынынъ бирлигин эм тыпаклыгын, тынышлыкка, онъайлыкка, наьсипке эм элимизди берк оьрлендируьвге ортак ьмтылыс-

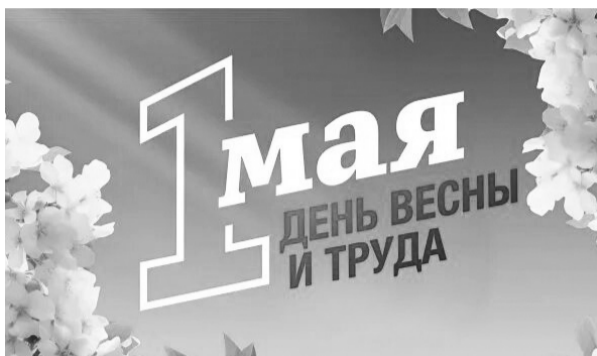
Д.ЭСИРГЕПОВ,
«Ногайский район» МО администрациясынынъ аькимбасы.
А.МЕНЛАСАНОВ,
«Ногайский район» МО Депутатлар Йыйынынынъ председатели.

лыгымызды белгилейди. Бу байрам тувган ерин суьетаган эм етимисли иси мен оны мол берекетли эм онъайлы этпеге шалысатаган баьрчисин де бирлестиреди.

Биринши Май оьз маьнелигин йоймаган. Бу – районумыздынъ келектегисин туьзетаган, куьндегилик кыйын салуьы ман оьз планларын яшавга уьстинликли шыгаратаган баьри кыйынышы халктынъ байрамы.

Аьринъиздинъ исинъиз керекли болсын эм тийислисиние баалансын, ийги етимислер, наьсип эм онъайлык аькелсин.

Аьлемет язлык байрамы ман кутлай берип, сизге ак юректен таза аспанды, берк ден савлыгын, аьр уьйде онъайлык эм ийги язлык коьнъиллиги болганды йораймыз. Яшав суьиймлигинъиз эм ийгиликке сениминъиз сизди бир де калдырмасын.

Терекли-Мектеб авылынынъ сыйлы яшавшылары!

Сизди Язлык эм Ис куьни мен ак юректен кутлаймыз.

Туьрленеди заманлар, ама бизим элимизде бу шатлыклы язлык куьни суьийкли байрамлардынъ бириси болып калады. Биринши Май ис пен каьрлевиши аьдемге сый-оьрметлик этуьвди белгилейди, курал айынынъ биринши куьни ямагат арасында ийги туьрленислерге, макулласуьвга эм тынышлыкка сенимлер мен байланыслы. Бу байрам куьнинде яшав аьрекетлигининъ туьрли тармакларында районумыздынъ онъайлыгына йога-ры кестилик дережеде намыслы куллык этетаган баьри ердеслеримизге разылыгымызды билдиремиз.

М.КУЛУНЧАКОВ,
«село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы.

Айырым разылык собзлеримизди каратамыз бизим тувган элимиздинъ онъайлыгына намысы ман кыйын салган ис ветеранларына. Буьгуьнде коьплен несиллер мен салынган ийги аьдет-йорыкларды саклав эм бизим балаларда ис пен каьрлевиши аьдемлерге яс несил касиетлигинде суьийм эм сый-оьрмет этуьв сезимлерди тербиялавдынъ уьйкен маьнелиги бар.

Ак юректен сизге бу байрам куьнинде язлык коьнъиллигин, берк ден савлыгын эм онъайлыкты йораймыз. Дайым да ювик аьдемлеринъиздинъ йылуьлыгына эм суьиймлигине бийленип турганды эм ис кыйынынъиз тийислисиние бааланганды йораймыз.

БУЬГУЬН – ОТ ТУЬСУЬВДЕН КОРШАЛАВ КУЬНИ КЕСПИ БАЙРАМЫ МАН!

Районнынъ от туьсуьвден коршалавшы тармагынынъ сыйлы куллыкшылары эм ветеранлары!

«Ногайский район» МО администрациясы, Депутатлар Йыйыны сизди кеспи байрамы – Россиядынъ от туьсуьвден саклав тармагы туьзилгеннинъ 27-нши йыллыгы ман кутлаймыз. Сизинъ службага от туьсуьвлердинъ алдын шалув, аьдемлерди эм уьй муьлкин оттан куткарув, кавыфсыз яшав аьллерин канагталав, авариялык-куткарувиши ислерди озгарув бойыниши яваплылы борышлар салынган. Куьннен-куьнге бу борышларды толтыра берип, сиз йигерлигинъизди, йигитлигинъизди, авыр аьллерде коьмекке келмеге аьзирлигинъизди коьрсетесиз. Сизинъ усталыгынъиз, йолдаслык коьмегинъиз

из, кавыфлык аьллерде тийисли аьрекетлигинъиз сизге, сизинъ кеспинъизге сый-оьрметлик тувдырады.

От туьсуьвге карсы службабасынынъ куллыкшыларын эм ветеранларын куьндегилик каты кыйын салуьы, йога-ры кестилиги, коркынышсызлыгы эм тезлик аьрекетшилиги уьшин ак юректен разылыгымызды билдиремиз. Берк ден савлыкты, наьсип, аьел онъайлыгын эм армаганда бу енъил тувыл исинде уьстинликлерге етискенди йораймыз. Районымыздынъ орамларында нава тувдыруьвиши занълар сийрек эсипилсин, ювикларынъиз сизди дайым да аьел тоььгеринде коьрсинлер.

«Ногайский район» МО администрациясынынъ аькимбасы
Д.ЭСИРГЕПОВ,
«Ногайский район» МО Депутатлар Йыйынынынъ председатели
А.МЕНЛАСАНОВ.

От туьсуьвден коршалавшы тармагынынъ ис коллективи эм ветеранлары!

Сизинъ ис аьрекетинъиз аьр кайсы заманларда да бек кыйынлы, ама сыйлы деп саналган. Бир шаькырув ман сиз биринши болып, сондай да каарлы яв – от пан куьресуьвге шыгасыз.

Сизинъ ис аьрекетинъиз бек авыр шартларда бароьрылады, сизден себепли болмага болады аьдем яшавы, олардынъ кавыфсызлыгы.

Сизинъ кеспи усталыгынъиз, йигерлигинъиз эм баьтирлигинъиз «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы

из авыл еримиздеги яшавшыларды сукландырады.

Ак юрегимизден сизге разылыгымызды билдиремиз.

Мен билемен, сизинъ йога-ры кеспи усталыгынъиз, сайлаган исинъизге алалыгынъиз алдыга салынган борышларды толтыруьвга себеплигин этип, кыйынлы аьллерде берк коршалав да боларсыз.

Сизге ден савлыкты, наьсипти эм онъайлыкты йорайман.

«село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы **М.КУЛУНЧАКОВ.**

СПОРТ

Россия баьтирининъ эстелигине

Кобкек айынынъ 24-26-ншы куьнлеринде Ногай районунынъ Куьнбатар авылында II йылсайынлык бокс бойынша турнир озгарылды. Бу ярис Россия Баьтири (оьлгеннен сонъ), белгили «Росич» отрядынынъ мергини Рафик Валит увылы Кадырбулатовтынъ сыйына «Ногай общинасы» ямагат организациясы ман (Москва), ДР бокс бойынша Федерациясы ман, Яслар орталыгы «Яслык» пан, Ногай районунынъ бир неше авыл поселениелери мен уйгынланган.

Спорт ярисында 11 командадынъ сырасында 270-тен артык спортсменлер катнастылар – Махачкала, Хасаворт, Кизляр, Буденновск калаларыннан, Канглы авылынан, Ингушетия Республикасыннан, Ногай районунынъ Кумлы, Орта-Тоьбе, Карасу, Терекли-Мектеб авылларыннан. Шара ашылуьвинда Ногай районунынъ аькимбасынынъ орынбасары Мурат Шадиев, Терекли-Мектеб авыл аькимбасы Марат Кулунчаков, Карасу авыл аькимбасы Амирбек Арунов, Куьнбатар авыл аькимбасы Замид Яриков, солай ок бокс бойынша ветераны Нурадин Шангереев ортакшылык эттилер.

(Ызы 4-нши бетте).

ДР АЪКИМБАСЫ

Курал айына борышлар белгиленген

Дагестан етекшилиги алдында курал айында куын алиндеги маъселерди заманында ок шешув мен, солай ок узак болжаллы проектлерди яшавга шыгарув ман байланыслы уйкен оьлшемли борышлар турады. Бас маъне ава шартлары ман байланыста язлык сув алувлар сырагылары тайдырувга берилеек. Кенъеслерде зыян коьргенлерге акша тоьлев эм турак уйлерди кайтадан тургузув ман байланыслы коьмек этувь механизмлер ортага салынып ойласыла-як. Авыр аьлге туьскен гражданлардынъ аьризелерине айырым эс каратылаек.

Курал айында Уллы Енъувдинъ 81-нши йыллыгы белгилене-ек. Республикада шатлыклы шаралар оьтееклер: аьскер парады, «Оьлимсиз полк» эм «Енъув Байрагы» акциялар, солай ок ветеранларга сый-оьрмет этувь.

Сезимли оьзгерислер боляк регионнынъ энергетика эм промышленность тармакларында. Шатлыклы аьлде Дербент СЭС (куын коьзининъ саввлелерининъ йылувлыгы ман аьрекет этетаган электростанция) ашылувы, солай ок «Салават-стекло Каспий» ООО предприятие-синде янъы производстволык линиясын кулланувга берилувь планланады. «Эстелик бавлары» баславдынъ яшавга шыгарылувы бардырылып, Магарамкент районьнда аьскершилерге багысланып янъы сквер ашылаек.

Дагестан етекшиси гражданларды туьрли соравлар бойынша кабыл эте-ек, солай ок эр борышын толтырувда ян берген аьскершилер аьеллерини мен йолыгысаяк.

Дербентте согыс техникасын, самолетларды эм савытланувдынъ аьдетте болмаган уьлгилерин, дань-кы «Лунь» экранопланды косып, коьрсетуь уьшин уьйкен оьлшемли «Патриот» паркы ашылаек.

Коьп оьзгерислер боляк республикадынъ спорт яшавьнда: Мектеб футбол лигасынынъ финаллары, Дагестан эм Сырт Осетиядынъ йыйылма командалары ара эркин куьрес бойынша халклар ара матчлар, солай ок конкурс бойынша Минимущество кубогына ярыслар оьтееклер.

Ай бойынша актуальли соравларга багысланган кайбир маънели кенъеслер озгарылувы планланган: сув алган ерлерден гражданларды коьшируьв, коррупция ман куьресуьв, сатып алув аьрекетин пайдалыгы ман юритуьв, ерлердинъ комплексли оьрленувь, билимлендируьв учреждениелердинъ куьрылысы, аьскерге шақырув кампаниясын озгарув эм каты коммуналлык калдыклар ман пайдаланув бойынша инфраструктурады оьрлендируьв.

Айырым кенъес савлык саклав тармагынынъ оьрленувь соравларына багысланаек, парызлы медстрахованиесининъ Территориальлик фондунинъ, Росздравнадзор, Роспотребнадзор, ыхтыяр саклав органлар эм байыр медициналык организациялар ваькиллерини ортакшылык этип.

МИТИНГ

Дайымга разымыз баьтирлерге

Ногай район орталыгы Терекли-Мектеб авылында Чернобыль атом электростанциясында болган баьле-казадынъ 40 йыллыгына багысланган эстеликли митинг болып оьтти. Элимиздинъ тарихиндеги бу кайгылы куын акында шарады юритуьвчи Артур Межитов кыскаша айтты.

Чернобыль АЭС-ндагы баьле-казадынъ калдыкларын тайдырув ислеринде катнаскан ердеслеримизге каратылган терен сый эм разылык соьзлери мен Ногай район администрациясынъ биринши орынбасары Рашид Шангереев шыгып соьйледи. Онынъ айтувы ман, сол куьнлерде тек бизим элимизге тувьл, Европадынъ яртысына уйкен кавыфлык энген эди. Соны мынълаган ликвидаторлардынъ аркасы ман токтатпа-

дынъ эслеринде Тувган Элимизге алаллыктынъ, йигерликтинъ эм патриотизмининъ ярк уьлгиси кебинде сакланмага тийисли», – деди Рашид Шангереев. Район администрациясы атыннан ол бу баьле-казадынъ ызларын тайдырувдынъ катнасуьвшыларына разылык билдирди.

Солай ок Ногай район администрациясынъ аькимбасы атыннан районнынъ баьри чернобыльшилерине де Разылык хатлары тапшырылды.

сынынъ председатели Эльмурза Саитов, район Ветеранлар советининъ председатели Акманбет Сангишиев, район Хатын-кызлар

га амал табылган. Хыйлы аьдемлер ян бергенлер. «Чернобыльдинъ баьтирлерининъ йигитлиги бизим эм бизим балаларымыз-

Чернобыльшилерге каратылган йылы соьзлери мен Терекли-Мектеб авыл аькимбасы Марад Кулунчаков, район Ямагат палата-

советининъ председатели Асият Манкаева шыгып соьйледи-лер. Олар баьриси де ЧАЭС катнасуьвшыларынынъ йигитлиги-

ЭСТЕЛИКЛИ МЕРЕКЕ БЕЛГИЛЕНДИ

Оьмирлерге эл эсинде

Чернобыль атом электростанциясында болып озган категе 40 йыл толувы ман байланыста Ногай район ЧАЭС-нда болган баьле-казадынъ калдыкларын тайдырув ислеринде катнасуьвшы ердеслер Орта-Тобье, Уйсалган, Батыр-Мурза авылларында болдылар.

Орта-Тобье авылында чернобыльшилер бу авылдан авариядынъ ызларын тайдырувда катнаскан Ю.Аюповтынъ, А.Кошербаевтинъ, А.Тилековтынъ, Н.Дуйсакаевтинъ, Б.Эрежеповтынъ сыйына салынган эстеликли белгидинъ янъында авыл маданият уйининъ, китапхана етекшилерининъ эм орта мектеб

окуьвшыларынынъ куьшлери мен оьткен митингте ортакшыладылар. Сондай эстеликли шаралар Уйсалган эм Батыр-Мурза авылларында да болып оьгтилер.

Айтылган авыллардагы шараларда катнаскан Ногай район аькимбасынынъ орынбасары Мурад Шадиев, район Ямагат палатасынынъ председатели Эльмурза Саитов, район Ветеранлар советининъ председатели Акманбет Сангишиев, мектеб директорлары Сапиев Межитова, Зулфия Кожаева, Айгуль Менласанова эм баскалар Чернобыльде 40 йыл арта болып оьткен баьле-каза дуньяда энъ де уйкен атом катеси эке-

нин, сонда элимиздинъ биринши буйырыгы ман янын-канын аямай ортакшылык эткен аьдемлер эм олардынъ санында бизим шоьл йигитлеримиздинъ баьтирлигин белгиледи. Олар соны ман бирге чернобыльшилерге юрек разылыгын да билдирдилер. Арамыздан бу куьнлерге етпей дуньядан тайган ЧАЭС катнасуьвшыларын йылы соьзлери мен эскердилер. Неше йыллар озса да, сол кайгылы куьнлер эм соларда уйкен йигитлик коьрсеткен аьдемлер мутылмайды эм мутылмаек. Соны ман бирге бу кайгылы мереке дуньядагы баьри аьдемлерге эм оьсип келеяткан несиллерге аьр заманда

нинъ эм эрлигининъ тарих яктан маънелигин, аьлиги замандагы аьдемлер, боьтен де яслар, Чернобыль катнасуьвшыларынынъ баьтирлигин мутпаска эм оларга заман-заманы ман сый этип турмага керегин белгиледи.

ЧАЭС катнасуьвшыларынынъ район советининъ председатели Руслан Кунтувганов чернобыльшилердинъ ыхтыярларын коршалавда эм кызыксынвларын яклавда белсенлиги уьшин Эльмурза Саитовка, Акманбет Сангишиевке, «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ редакция коллективине эм тагы да баскаларга Сый грамоталарын тапшырды.

Батыр-Мурза авыл яшавшысы, ЧАЭС катнасуьвшысы Русланбий Дильманбетовтынъ тувган уьнкы кызы, А-Х.Джанибеков орта мектебининъ окуьвшысы Аиша Дильманбетова эстеликли куьнге багысланган ятлавды ятган оькыды.

Митингтинъ ызында сонынъ катнасуьвшылары Чернобыль АЭС-нда болып озган баьле-казадынъ ызларын тайдырув ислеринде катнасуьвшылардынъ район паркы ишиндеги эстеликли белгисине шешкей байламларын салдылар.

М.А.ХАНОВ.

Сувьретлерде: ЧАЭС баьле-казасынынъ 40 йыллыгына багысланган митингте.

Агасы бардынъ ягасы бар...

Альги меним хабарым баста ойланып шыгарылган зат тувыл, асылы Ногай районуыздынъ Куьнбатар авылы болган агалы-инили Такаевлердинъ аьел тарихининъ бир кесеги...

Ис 2025-нши йылда басланды. Мавлидин Такаев – аьелде кишкейлердинъ бириси, ол озь эрки мен согыс спецоперациясында ортакшылык этип, Элди коршалавга турмага карар алды. Озь ойыннан да артка кайтпады. Онынъ согыска йолы Псков каласында басланды. Озининъ тувган куьнине уьш куьн калды дегенде, ол тынышлы таза аспан астындагы яшав кеби мен аманласты. Алдыда – дав майдан, Элдинъ кызыксынудынъ яклап, яв шапкан япсарларды босатув...

Йылдынъ ысылдаган увьт айынынъ баслапкы куьнлери. Мавлидин алдышылыкта. Сол якларга аягын басканлы коьп те кетпеди, ол ювклары ман байланысты йояды, карындасы Софадынъ билдирувине коьре, оннан бир неше айлап сес-хабар да йок болган...

Сондай аьл мен агасы Мурадин муькир болмады, инисин кайдан излеегин де билмейди, алдыда – уьнсиз белгисизлик. Оьзи де согыс спецоперациясында аьскершилик исти бардырувга токтасады. «Белки, дав майданда коьрисермиз», – деген ой оны бир такыйка да парахат коймады.

Энди анага, карындаска бир увьл, аданас акында ойландува, кешесикуньдизи мен оны саклавга экиншиси де косылды... Олар эки агалы-иниди давдан куьтеди, аьр тел согылув ман ийги хабар карайдылар, аьр кайсысынынъ да сесин эситсе, ян парахатланады, коьнбилге коьнбил косылады.

Бу куьнлерде, дав майданда, кайдай аьлде болса да, инисин тапмага, оны ман распага кеткен эркли Мурадин мен (согыста шакырув аты «Турок», сондай атты не уьшин алганын билмеймен, ама тамырында сол миллет каны бардыр деген ой келеди) йигерли Мавлидин мен (согыс шакырувы «Ногай») савлай Ногай районунынъ яшавшылары оьктемсийди.

Оьзек те, ер юзинде кайдай коьримли мысаллар да бар, ама Ногай районуыздынъ Куьнбатар авыл яшавшылары агалы-инили Такаевлердинъ сондай йигерли абыты бизге уьйкен маьнели болады, неге десе олар оьзлерининъ бир-бирисине алал суьймин коьрсеттилер, аданас-аданасы уьшин янын бермеге де разы болувы деген де сол тувыл ма?!

Бу ерде биз тек юрек шакырувды тувыл, кан-тамырдынъ тартылувын эм, оьзек те, Элине, Аталыгына суьймин коьремиз...

Мурадин Казманбет увьлы Такаев (баслапкы ой-ниети – согыс майданда сес-хабарсыз заьлимдей заман йок болган инисин излеп табув) контрактлы ис аьрекет бардырмага Ставрополь крайнынъ Нефтекумск каласында Россиядынъ Коршалав министрствосы ман кол басады. Ол иниси Мавлидин аьрекетин бардырган Курское йорыкка туьспеге тилек те салады эм сеним де этеди, ама бакты аьр бир аьдемге баскаша буйырады. Олардынъ согысув йорыклары да туьрли болды: Мавлидин –Курское, Мурадин болса, Херсонский областьке кетеди... Агалы-инисининъ йоллары баска, ама мыратлары да, ойлари да бир – явды енъув...

Мурадин мен Мавлидин Такаевлер бу куьнлерде, туьрли йорыкларда аьскерли ис аьрекетин бардырадылар. Биревси де, согыс майданда кайдай кыйын болса да, бактысына карганмайды эм сайлаган йолларында расатаган кыйынлыклар-

ды йигитлерше оьтпеге шалысадылар. Артта яраланган куьнлер де, йолдасларды йойган туьнлер де болдылар. Мавлидин карындасына йиберген видеосюжетлерге шайыт болып, мен де олар оьтетаган кыйынлыкларды оьткендей болдым. Аьдем деген бек аьлемет яратылган зат, не затка да шыдамага болады. Сувсыз, ассыз, сувькта эм иссиде, Кудай берген санап берилген оьмирди, кайтип болса да, оьтемиз...

Мавлидиннинъ сувсыз турган шагы видеосюжетте, кырда кыс шагы, ишпеге таза сув кытлык, ама тоьгерек якта мол кар, аьдемге берилген сынав, тек кызыклысы сол, алдыда кишкей болса да, «каранъалыкка» бир ерден «ярык», ийне коьзиндей болса да, туьседиде... Согысув арасында сувсынуды да сол кар кандырады... Бу шынты акыйкат, соны мен оьзим видеосюжет аркалы коьремен.

Мавлидин Казманбет увьл алдышылыкта болып, яв ман авыр урысларда катнаскан, сонда авыр яраланган йолдаслар да бар эди, аьр бириси мен аьллескен, аьр бирисининъ онынъ яшавында бир орыны бар, биревсин де согыс майданда калдырмага суьймейди, бир аьдемге бир нешевиди куткарув тынышлардан тувыл, ама ога куьш те табылган. Бу йол ол оьзининъ бир неше йолдасын оьлимнен куткарган. Мавлидин эм онынъ баска аьскер йолдаслары пехота законы «Оьзимиздикилерди калдырмаймыз» дегени мен баьри яралыларга да коьмегин эткенлер.

Шкваллы куьлле отында бир яралы аьскерши де калмаган.

Дав майдандагы йигерлиги эм йигитлиги уьшин Мавлидин Такаев йогары патшалык коькирек белгиси – «За Отвагу» медали мен савгаланган.

Кишкей ногай халкымнынъ увьлы, кургаклы шовллимде балалыгы оьткен Мавлидинге сол савгадынъ тапшырылувы не зат акында айтады? Оьзек те, бизим йигитлердинъ тийисли тербиясы эм элине алаллыгы акында.

Созьимнинъ басына кайтып, Софа ман хабарласувымда, агасы инисин излеймен деп кетувининъ ызы не болганын сорайман: «Олар соны ман СВО еринде коьрстилерме?», – деп.

– Йок, коьрисувьлери ата юртта, ярым йылдан сонъ болды. Атамыз яшавдан тай-

ды, оны сонъгы йолга салув меним аданасларыма коьриспеге, бир-бирисин кушаклава амал берди, – дейди, коьзясларын суьрте келип, Софа Казманбет кызы.

Сондай болып бакты оларга буйырды...

Аьли Мурадин («Турок») – Херсон йорыгында, Мавлидин («Ногай») Курск тоьгерегинде озь борышларын толтырадылар.

Бу аьел тарихи – тек билдирув болып калмайды, бу тар курсакта ятып, бир ана суьти мен авьзланганлар арасындагы байланыс, уьйкени кишкейи уьшин оттан да, сувдан да оьтпеге аьзирлиги, кишкейи болса, уьйкенининъ аркасын, яшав баасы ман болса да, япага аьзирликтинъ мысалы.

«Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ ис коллективи де Такаевлердинъ кызы Софадынъ совьзерине, тилеклерине косылып: «Биз аьскершилери куьтемиз, бизим коршалавшылар. Тек Енъув мен тувган якларда!»

ГАЛИМА КУРГАНОВА.
Суьвретлерде: Мавлидин Такаев («За Отвагу» медалининъ иеси); Мурадин Такаев.

ВЫПЛАТЫ ЗА УНИЧТОЖЕНИЕ ТЕХНИКИ ПРОТИВНИКА

- УНИЧТОЖЕНИЕ ТАНКА «АБРАМС», «ЛЕОПАРД», «ЧЕЛЕНДЖЕР» **500 ТЫС. РУБ.**
- УНИЧТОЖЕНИЕ САМОЛЕТА, ПУ «HIMARS», «ТОЧКА-У» **300-500 ТЫС. РУБ.**
- УНИЧТОЖЕНИЕ ПЛАВСРЕДСТВА (ИСХОДЯ ИЗ ВОДОИЗМЕЩЕНИЯ) **30-300 ТЫС. РУБ.**
- УНИЧТОЖЕНИЕ БМП, БТР, САО **50 ТЫС. РУБ.**
- УНИЧТОЖЕНИЕ БПЛА **5-50 ТЫС. РУБ.**
- УНИЧТОЖЕНИЕ ПУТЕПРОВОДА, МОСТА, ДАМБЫ, Ж/Д СТАНЦИИ, ПОРТА, ЗКП СКЛАДА **300 ТЫС. РУБ.**

ПОБЕДА В НАШИХ РУКАХ
8-989-484-69-95

СТАНЬ ОПЕРАТОРОМ БПЛА

- СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОНТРАКТ
- СЛУЖБА ТОЛЬКО В БПЛА
- ВЫПЛАТЫ ЗА УНИЧТОЖЕНИЕ ТЕХНИКИ ПРОТИВНИКА

ТРЕБОВАНИЯ:

- 18-35 ЛЕТ
- ГОДЕН ПО СОСТОЯНИЮ ЗДОРОВЬЯ
- УВЕРЕННЫЙ ПОЛЬЗОВАТЕЛЬ ПК

СИЛА В ТЕХНОЛОГИЯХ
ПОБЕДА В НАШИХ РУКАХ

СЛУЖБА ПО КОНТРАКТУ
НОВЫЕ УСЛОВИЯ

2 млн руб. – от РД через Полк резерва

Единовременная выплата **2,5-2,9 млн Р***

Зарплата **от 210 тыс Р**

400 т.р. – РФ, от 100 до 500 т.р. – от муниципалитета

117 фед. номер | Пункт отбора по РД **8 (989) 484-69-95**

До 30 июня включительно в Республике Дагестан предусмотрена дополнительная выплата для граждан, заключающих контракт с полком резерва на 1 год и

более – военнослужащему выплачивается единовременные денежные выплаты в размере до 2 900 000 руб.:

400 000 руб. – федеральная выплата;
500 000 руб. – региональная выплата;

1 500 000 руб. – региональная выплата (подразделения резерва);
от 100 000 до 500 000 руб. – выплаты от городов и муниципальных образований.

Зарплата военнослужащих начинается от 210 тысяч рублей в месяц;
от 5 200 000 — итого за год, с учетом единовременных выплат и заработной платы.

Заработная плата – от 210 тысяч рублей в месяц.

До 300 тысяч рублей увеличена единовременная выплата добровольцам отряда «Каспий».

Дополнительную информацию можно получить в пункте отбора по Дагестану: 8 (989) 484-69-95.

Кутлав

Сыйлы тезлик медициналык ярдам куллыкшылары эм ис ветеранлары!

Ак юректен сизди кеспи байрамынъыз бан кутлайман. Коек айынынъ 28-нши куъни – сиз ушин айырым маънели куън. Сол сизинъ сайлаган кеспинъизди сыйлавды талаплайды.

Кыйынлы аялге калган, яшав омирине кавыфлык келген инсанга биринши болып ярдамга келуъв

«село Терекли-Мектеб» СП МО акымбасы

– тек ис аьрекет тувыл, уйкен шыдамлыкты, кеспи усталыкты, саваплыкты талаплаган аьдем янынынъ аьли болады.

Сизинъ аьрекет – йогары усталык эм кайсы аьлде де озин тийисли кепте юритип болуъв. Сизге сенип, сизди шақырув – аьр бир аьдемге сеним эм онынъ бактысы.

Сиз болсанъыз, биревдинъ шақырувын да явасыз калдырмайсыз.

Савболынъыз сондай сыйлы аьрекетинъиз ушин, сизинъ алтын колларынъыз, сезгир юреклринъиз биревди де кыйынлы аьлде калдырмайды, колларынъыздан келген медициналык ярдамларынъызды этесиз.

КУЛУНЧАКОВ М.

Бу байрам куънде мен сизге ден савлыкты, анъ-акыл куъшти эм уйлеринъизде тынышлыкты йорайман. Аьелинъизде дайым йылувлык, авырувлыларга батаган йолларынъыз дайым енъил эм кавыфсыз болсын.

Алал исинъиз ушин савболынъыз.

АК ХАЛАТЛЫЛАР

Ярдамга дайым алгасайды

Тезлик ярдам куллыкшыларынынъ куъни россия календаринде йыл сайын коькек айынынъ 28-нши куънинде белгилениди. Оны медицина тармагында энъ авыр кеспилерининъ ваькиллери белгилейдилер. Оларга авыр аьллеринде, санавлы такыйкалар ишинде диагноз салып, аьдемнинъ яшавын куткарув бойынша дурыс токтас алмага тувьседи. Буьгуьнлерде озь бактысын енъил болмаган, ама элине пайдалы аьрекетине уйкен суьйим, берген антына алаллык коьрсетип, халкынынъ савлыгын саклавга озь куьш-куватын, усталыгын багыслап келген кеспи иелерининъ саны аз тувыл.

Мине 35 йыллар бойы Барият Ажувовна Курганова юреги мен сайлаган кеспи-сине алалыгын коьрсетип келеди. Онынъ ушин кесписи тек суьйикли ис болып калмай, суьйиниш аькелетаган юрек шақырувы да болады. Барият Ажувовна Ногай районнынъ Терекли-Мектеб авылында 1972-нши йылдынъ караша айынынъ 5-нши куънинде тувган. А-Х.Джанибеков атындагы мектебте билим алып, кызды бала шактан медицина куллыкшысы боламан деген мырады Кизляр каласындагы медуцишединъ сестринское дело боьлигине аькелди. Барият Ажувовна 1991-нши йылдан алып, айтпага, Ногай районнынъ орталык боль-

ницасынынъ хирургия боьлигинде, тезлик ярдамынынъ пунктында, оннан сонъ врачка дейим кабинетинде медсестра, буьгуьнлерде болса, тезлик ярдамынынъ фельдшер болып ис сулыбын байытып, етимисли аьрекетлейди. Ол аьр бир шақырув бойынша тезлик ярдамы ман авырыганларга заманы ман етип, фельдшерден талаплай-

таган биринши коьмегин тийдирип, мараздынъ аьли авыр болса, оны больницага тез ок еткереди. Сол ис аьрекетти медициналык куллыкшысыннан тек терен билимин, практикалык усталыгын тувыл, туьрли аьллеринде озьин тутып, озь алдына керекли токтасты алып болувды аян талаплайды.

Барият Кургановадынъ сол коьпийлык ис аьрекетти район администрациядынъ Сый грамотасына тийисли этилген. Ис аьрекетинде тек яваплы куллыкшы болып калмай, Барият Ажувовна эки аьвлетлерин, айтпага, Фатирады эм увьлы Оразбайды оьстирип, оларды туьз яшав йолына онълаган насипли ана да болады. Фатира анасынынъ йолын ызлап, Пятигорск каласында медициналык колледжин тамамлап, озь кесписи бойынша аьрекетлейди. Оразбай увьлы буьгуьнлерде Ростов каласындагы Россия МВД юристлик институтыннынъ 4-нши курсынынъ студенти. Энесининъ куьезин Айлин йени оьстирип келеди. Тезлик ярдамынынъ фельдшер Барият Ажувовнады эм онынъ ис йолдасларын бу кеспилик байрамы ман кутлай келип, енъил болмаган, халкынынъ ден савлыгын арттырувда пайдалы ис аьрекетинде бийик етимислер, яшав енъайлыкты, коьп ийгиликлер сагынамыз.

Г.НУРДИНОВА.

Суьвретте: Барият Курганова.

АЬДЕМ ИСИ МЕН ЯРАСЫК

Исине алаллыгы ман

Янъыларда Халклар ара лабораториялык диагностика бойынша куллыкшыларынынъ куъни белгилениди. Аьлиги замандагы савлыкты саклав тармагын оларсыз коьз алдынъа аькелуъв бек кыйын. Лаборатория куллыкшыларынынъ берген явабы ман авырытаган аьдемнинъ маразынынъ коьп ягыннан дурыс эм тез етимисли эмленуьви байланыслы. Ак халаттагы аьдемлердинъ арамызда сыйы бек уйкен, неге десе ден савлыгымыз аз-маз осалланганын сезсек, биз бириншилей, сол кеспи иелерине йол аламыз.

Сол ак халатты киймеге бала шагыннан алып мырат этти Ногай районнынъ балалар ушин поликлиникасыннынъ лаборанты Курасхан Оразлиева. Ол Ногай районнынъ Куьнбатар авылында 1968-нши йылдынъ тамбыз айынынъ 6-ншы куънинде тувган. Ногай район орталык больницасынынъ поликлиникасында Курасхан Багувовна Дагестан медициналык училищединъ фельдшер-лабораториялык боьлигин тамамлаган сонъ, 1988-нши йылдан алып, аьрекетлеп келеди. Сол кеспиди сайлавда, ога А-Х.Джанибеков атында-

гы орта мектебинде коьп йыллар бойы орыс тил эм адабиятыннан филолог болып аьрекетлеген аьптеси Рыслыхан Багувовна йол коьрсеткиш болды. Буьгуьнлерде яшавга айланган сол маслагаты ушин кыскажылы ога бек муьсиревли. Сол суьйикли ис аьрекетинде ол яшавыннынъ 38 йылларын багыслап келеди. Озь куллыгын йогары оьлшемде билген, оны яваплы, намыслы бардырып

келген ис аьрекетши куън сайын балалар ушин район поликлиникасында 30-40 савлыгын тергемеге келген янъы тувган саьбийлерден алып 18 жасындагы оьспирлерге дейим канагатлап келеди. Куън сайын онынъ кабинетининъ касында шерет туьзилгенин коьрмеге болады. Коьп йыллар артта лаборант Курасхан Багувовна эм онынъ ис йолдаслары каннынъ туьрли тергевлерин кол ман лабо-

раториялык микроскоп аркалы толтырып келген болса, буьгуьнлерде оны янъы аьлиги заманынынъ алаты – гематологиялык анализаторы авыстырган. Сол суьйикли кесписи бойынша 1988-нши йылдан алып савлай районнынъ уйкен яшавшыларынынъ, 2025-нши йылдан алып балалар ушин поликлиникасында саьбийлердинъ савлыгын саклавда каныгыссыз ислеп, суьйген кеспи-сине савлай берилип келеди. Сол затка район яшавшылары, балалардынъ ата-аналары билдире таган уйкен разылык соьзлери шайыт боладылар. Савлыкты саклав тармагында намыслы ис, авырытаган аьдемлерди йогары оьлшемде канагатлавы эм йогары кеспилиги ушин ол район администрация, район орталык больницасынынъ етекшилеви атынан Сый грамоталарга тийисли этилген.

Курасхан Багувовнага беркден савлык, аьел онъайлыгын, куллыгынъызда ийгиликлер, янъы бийикликлер, етимислер йораймыз.

Г.ГРАМАЗАНОВА.

Суьвретте: Курасхан Оразлиева.

АВТОЮВЫРУВ

Халклар бирлиги – Россиядынъ куваты

Янъыларда Ногай районга Уллы Енъувдинъ 81-нши йылыгына багысланган эм Россия Халклар Бирлик йылы бойынша озгарылган «Халклар бирлиги – Россиядынъ куваты» деген белги астындагы республикалык автоювырувынынъ катнасувшылары келдилер. Соны ман байланыста Ф.Капельгородский паркындагы янлары курман болган аьскершилер эстелигининъ касында митинг озды. Мунда бизим элимиздинъ баьтир бетлерининъ тарихин саклав ман байланыс-лы ортак мырады болган туьрли яслы аьдемлер йыйналдылар, айтпага, район администрация

СПОРТ

Россия баьтирининъ эстелигине

(Басы 1-нши бетте)

Астрахань областиннен келген делегация – Россия Баьтири Р.Кадырбулатовтынъ ердеслери де бар эди. Делегацияды Астрахань областининъ Приволжский районнынъ акымбасынынъ орынбасары Марина Коломина етекшилеген. Турнир уйгынлавышы Арслан Акбердиев катнасувшыларга эм конактарга 7-нши специальли «Росич» отрядыннынъ командири, полковник Александр Поповтынъ атыннан хошлап адресин оқыды.

Онынъ атыннан турнирдинъ бас тоьрешиси Рашид Янгазиевке эм бокс бойынша тренери Динислам Исмаиловка Разылык хатлар тапшырды.

Турнир катнасувшылары эм конактары Баьтирлер Аллеясында Рафик Кадырбулатовтынъ эстелигине гуьл байламлар салдылар.

Ярыстынъ енъувшилери, призерлары грамоталар ман, медальер мен, кубоклар ман савгандылар. Биринши орынды Дагестан Респу-

АБЛИМ, ЯЗУВШЫ, ФОЛЬКЛОРШЫ ДЖАЛАЛДИН ШИХМУРЗАЕВ
ТУВГАНЛЫ – 90 ЙЫЛ

Яркын эм етимисли яшав оьмири

2026-ншы йылдын 1-нши май куьнинде ногай аьлими, язувшы, фольклоршы Джалалдин Магомедович Шихмурзаев тувганлы 90 йыл толады.

Савлай яшав оьмирин халкымыздын тилин эм адабиятын оьрлендирувге багыслаган, бизге эм бизден соньгы несиллерге озининь илми ислерин калымжа эсабында калдырган Джалалдин Шихмурзаевтинь сыйлы мерекеси районьмыздын маданият эм билимлендирув яшавында уйкен маьнели озгерис болмага керек эди, ама, уйкен оькинишке, ол, онынь яратувшылыгы мутылганга эсап: толайысы таныс тувыл онынь яратувшылык йолы аьлиги окувшыларга, оны ким экенин билмейтаганлар ясуькенлер арасында да аз тувыл. Неге ди билмеймен, кирмеген Джалалдин Шихмурзаевтинь яшав эм яратувшылык йолы акында материаллар парызлы мектеб программасына да, тек дерислерден тьскы заманында кайбир мектеблерде, айтпага, А.Ш.Джанибеков атындагы орта мектебинде окувшылар Джалалдин Шихмурзаевтинь яшавы эм яратувшылык аьрекетинь мен ногай тил эм адабият окув сабаклары бойынша окутувшылар, мысалы, окутувшы Зухра Умаровна Мавлимбердиева аркасы ман танысадылар. Кене де бир суьйинтетаган зат бар – белгили ногай аьлимнинь сыйына тувган ери Кумлы авылындагы мектебке эм орамлардын бирисине Джалалдин Магомедовичтинь аты тагылган.

Ногай районьнынь бу авылында тувган бизим сыйлы ердесимиз, мунда оьткен онынь наьсипли балалык шагы. Мектеб йылларыннан сонь ол педучилищеге окумага тьскен. 1956-ншы йылда эр борьшын толтырувга шаькьртылган. Ис аьрекетинь онынь 1959-ншы йылда ВЛКСМ РК экинши секретари болып куллык этувьден басланган. Сонь Джалалдин Шихмурзаев Кумлы авыл окутувшысы, завучы болып ислеген. 1965-нши йылда КЧГПИдинь филология факультетинь заочно оькьп битирген.

Сол Карашай-Шеркеш пединститутынинь филология факультетинь мен де оькьп битиргенмен 1977-нши йылда. Сонда мен йогары билим алув мырат пан окуган бес йыллар узагында ногай тил эм адабият преподавательлери Крымхан Кубраевна Джанбидаева эм Елена Сидихметовна Айбазова бизди, яс студентлерди, Джалалдин Шихмурзаевтинь яшав эм яратувшылык йолы ман терениннен таныстырганлар. Олардын аркасы ман мен аьлимнинь биринши илми куллыгы – «Ногай тилинде йыймадынь бас членлери, олардын тувьзилеси эм соьйленисли айтылувы» деген сол йылларда баспаланып шыккан монографиясы ман танысканман. Сонь Кумлы эм Терекли-Мектеб авыллар мектеблеринде филолог-окутувшы болып 7 йыллар бойы куллык этувьимде мага онынь «Кабатлы йыймалардынь синтаксиси», «Иертувьшен кабатлы йыймалар», «Иершен кабатлы йыймалар» деген рукописьлери мен таныспага эм окутувшылык ис аьрекетимде пайдаланмага эп болган. Сол йыл-

ларда мен Кумлы авылында Джалалдин Шихмурзаев пен уйгьнланган йолыгыста да катнасканман, бу шара катнасувшылардай болып, онынь кызыклы хабарлавларыннан аьлимнинь яшав эм яратувшылык иси акында коьп затлар эситкенмен.

Онынь айтувы ман, бир кере Д.Шихмурзаев «Дагестанская правда» газетасы бетлерин актара берип, онда СССР Илмилер академиясы тарих, тил эм адабият институтына аспирантлар алатаны акында билдирувге эс каратады. Джалалдин Магомедович терен ойга коьмиледи. Онынь коьзлери алдында студент йылларыннан сувьретлер коьринеди. Ол оьз окутувшысы М.К.Курманалиевтинь айткан соьзлерин эсине тувьсиреди: «Сиз, яс кызлар эм кеделер, оьз адабиятыньызды эм тилиньызди байьтпага эм оьрлендирмеге тийислисиз. А онынь ушин арымастай оьз билиминьызди арттырмага, окумага керексиз». Сол эскерувьлер оны аспирантурага тувьсув мырадын яшавга шыгармага давьрендиреди. Мунда уьш йыллар окувы болжалында ол юзлеген илми куллыклар ман танысады, онлаган статьялар язады.

Бу окув ошагында Д.Шихмурзаев белгиле тюркологлар А.Кононов, Н.Баскаков, М.Закиев, Э.Севортян, М.Балакаев эм баскалардынь ислери мен танысады. Сол йылларда тувьрли йыйынтыкларда ногай тилиндеги маьселелер акында макалалары баспаланып шыгадылар, сол ок маьселелер бойынша ол илми-практикалык конференцияларда шыгып соьйлейди.

1978-нши йылда Алма-Ата каласында Джалалдин Магомедович «Ногай тилинде соьз биригувьлери» деген тема бойынша кандидатлык диссертациясын яклайды эм филология илмилерининь кандидаты деген атка тийисли болады. Йогары баа берген онынь кандидатлык диссертациясына филология илмилер докторы, профессор, тюрколог Маулен Балакаев, онынь теория ягынан берилген тергевининь эм келтирген тамамларынынь теренлигин белгилеп.

Оннан баска болып, аьлимде ногай тилининь морфологиясы эм лексикасы бойынша рукопись материаллары бар. Институтта куллык этувь йылларында Д.Шихмурзаев пен, ногай тилининь тувьрли аспектерлери коьрсетилип, 30-дан артык илми статьялары баспаланган.

20-дан артык макалалары халк этнографиясы эм тарихине, ногай язувшыларына, олардынь яратувшылыгына багысланган. Институтта кыйын салувы ога тувьрли илми экспедицияларда катнаспага эп берген. Ол Ставрополь крайында, Карашай-Шеркеш Республикасында, Астрахань областинде эм коьплеген баска регионларда болган. Аьлиги заманда оны ман йыйылган эм язылган материаллары Россия Илмилер академиясынынь Дагестан филиалынинь рукопись фондында сакланады.

Экспедицияларда онынь ортакшылаганы тоьмендеги шаирлердинь эм йьравлардынь биографиялык билдирувьлерди толыстырмага коьмегин тийгисткен: Мурзабек-йьрав, Алыпкаш, Борашай, Наджиб Гасрий, Басир Абдулин, Фариз Абубекиров.

Кызыклыгы ягынан кем тувыл Д.Шихмурзаевтинь Тбилиси, Махачкала эм баска калаларда озгьрылган илми-практикалык конференцияларында шыгып соьйлевьлери. Ол «Ногай тилинде кабарда-шеркеш соьзлерин кулланув», «Ат йыйма члениннен тувьзилген фразеологизмлер» деген темалар бойынша докладлар окуган.

Коьп йыллар узагында Джалалдин Шихмурзаев «Тувган ерим» альманахтынь редакторы болып куллык эткен.

Бакты Джалалдин Магомедовичке коьплеген мыратларын яшавга шыгармага эп бермеди: каарлы мараз аьлимнинь яшав оьмиринь кыскартты. Ама оннан сонь да, онынь иси бардырылып, аьлимнинь ян коьсагы Уркиеттинь себеплик этувьи мен, байыр катнасувы ман 1993-нши йылда Махачкалада Джалалдин Магомедович пен йыйылган эм тувьзилген «Ногай эртегилери» йыйынтыгы шыгарылган. Аьлимнинь тапызгы яшав йылларында Черкесскте онынь «Ногай тилинде фразеологиялык соьзлик» деген китаби баспадан шыкты. Онда ногай тилинде кень кулланылатаган 2 мыннан артык фразеологизмлер киргенлер. Бу соьзлик тек ногайлар ушин тувыл, тувьрли тюрк халклар филологларга, язувшыларга, журналистлерге де керекли китап болды.

Джалалдин Шихмурзаев оьз халкына аьлим, язувшы эм фольклор йьновшы деп белгиле. Онынь биринши насихатшы окутувшылары – Муса Курманалиев эм Зеид Кайбалиев.

Д.Шихмурзаевтинь калем астынан «Канлы йол» пьесасы, «Яшавда ызлар», «Йолыгыс» хабары эм повести шыкканлар. 1980-нши йылларда Дагестан Язувшылар соьзынынь 60 йыллыгына «Ногай поэзиясынинь антологиясы» дунья ярыгына шыгарылып, онда аьлимнинь биографиясы эм бир неше ятлавлары киргистилгенлер.

Джалалдин Магомедович Шихмурзаевтинь яшавы яркын эм етимисли эди.

Онынь савлай яшав оьмири ногай тилин эм адабиятын оьрлендирувге багысланып оьткен. Ол ногай халкымыздынь шынты патриоты эди.

ЛЮБОВЬ ЭЛГАЙТАРОВА,
Россия Журналистлер соьзынынь агзасы.

ваькиллери, организациялар эм учреждениелер етекшилери мен куллыкшылары, окувшылар.

Белгиленген автоювырув Махачкаладан йол алган эм Сырт Дагестаннынь калалары ман авылларында оьтсек. Патриотлык акцияды «Еньюв» фондынинь регионаллык боьлиги эм «Дагестан Республикасынынь офицерлер соьзы» регионаллык ямагат организациясы ДР Экономика эм территориаллык оьрленувьининь министерстволарынинь коьтергишлеви мен уйгьнлаганлар.

Сыйлы конакларды эм йыйылганларды биринши болып Ногай район администрация аькимбасынынь орынбасары Мурат Шадиев хошлады. Ол еньювшинь несилинь эрклиги бизим баьримиздинь де эсинде яшайтаганын эм кайсымызга да коьрим болатанын белгиледи.

Согыс, ис, Савытлы куьшлер эм ыхтыяр саклав ветеранлар советининь председатели Акманбет Сангишиев бизим ердеслеримиздинь тувьрли несиленининь баьтирликлери акында айтты.

Россия Баьтири Загид Загидов Уллы Аталык согысы йылларында атайларымыз бизим наьсипли яшавымыз ушин явды сокканларын эм бу куьнлерде СВО барысында яс несиленитлик

эм шыдамлык коьрсететанын мутпага ыхтыярымыз йок экенин белгиледи.

Россиядынь Балык ыслав спорт федерациясынинь вице-президенти Загурбек Вагидов уйкен оьктемлик пен Дагестаннынь савлай тарихи бойынша онынь халклары бир-бири мен бир де кавгалар юритпегени акында айтты. Ол яс несиленге бир заманларда да Россия эм Дагестан халкларынынь бирлиги эм тыпаклыгы акында мутпаньыз деген шаькьрув этти.

«Еньюв» Ортакроссиялык ямагат фондынинь Дагестан регионаллык боьлигининь правлениесининь председатели Ибрагим Ибрагимов Ногай район аькимбасы Джамалутдин Эсиргеновка Дагестан Республикасынинь ямагат яшавында белсенли катнасканы, яс несиленди тербиялавда уьлис косканы, Уллы Аталык согысы йылларында янларын берген аьскершилери эстелигин саклав эм ветеранларды коьтергишлегени уьшин Разылык хат тапшырды. Митинг эстеликке гуьл байламлар салув ман тамамланды.

Биз баьтирлер акында эс саклаймыз эм эстелик эстафетасын яс несиленгерге коьширемиз.

Н.КОЖАЕВА.

Суьвrette: *митингтен коьринис.*

бликасыннинь Хасавюрт каласынынь командасы алды. 2-нши орынга Бабаюрт авылынынь команда-сы, 3-нши орынга – Ногай районьнынь Кумлы авылынынь спортсменлери тийисли болдылар.

Россия Баьтири Рафик Валит увьлы Кадырбулатов Астрахань областининь Приволжский районьнынь Пойменный поселогында 1976-ншы йылдынь тамбыз айыннынь 13-нши куьнинде тувган. 1994-нши йылдынь караша айында РФ Савытлы куьшлерининь сырасына эр борьшын толтырмага шаькьртылган, МВД иш аьскерлерининь «Росич» специальли 7-нши отрядында мергин болып куллык эткен. 1995-нши йылдынь коькек айыннынь 18-нши куьнинде отрядтынь аьскершилери курсалавга тувьседилер. Рафик Кадырбулатов сол согысувда 12 боевиклерди оьлтирген. Каты яраланган болса да, согысувды ток-

татпаган. Есирге тувьспес уьшин граната ман оьзинде, уьш боевиклерди де аткан. Ога Россия Президентининь 1065 номерли Указы ман 1996-ншы йылдынь шилле айыннынь 20-ншы куьнинде Россия Баьтири деген ат берилген (оьлгеннен сонь). Россия иш ислер министрининь буйырыгы ман 1997-нши йылдынь сары тамбыз айыннынь 22-нши куьнинде баьтир дайымларга «Росич» отрядыннынь сырасына киргизилген.

Россия Баьтирининь атын Астрахань областиндеги Пойменный авылынынь мектеби юритеди, мектебтинь азбарында Р.Кадырбулатовка эстелик салынган. Дагестан Республикасыннинь Ногай районьнда Баьтирлер Аллеясында онынь эстелиги бар. Терекли-Мектеб, Калининаул, Ленинаул авылларында орамлар Рафик Кадырбулатовтынь атын юритедилер.

ЭЛЬМИРА КОЖАЕВА.

Биз халкымызга куллык этемиз

Аьелде увыл тувса, коршалавшы тувды деп айтамыз. Оны Аталыкты, аьелин, уьйин коршаламага керек деп тербиялайдылар. Буьгуьнлерде биз баьримиз де шайыт боламыз – бизим кеделер бирден уьйкен болып, Аталыгын коршалавга атланадылар. Олар – коршалавшылар, уллы Россияды яклап, куьшин аймайдылар.

Иман Хамид увылы Рахимбердиев Ставрополь крайынын Нефтекум районьнын Коясыл авылында тувьп-оьскен. Мунда ол мектебти битирди, соньында Ставрополь каласындагы «Авиценна» медициналык колледжине окумага туьсти. Эр борьшын Иман Ярославль каласында ПВО аьскерлеринде толтырды.

Арувзат Шахислам кызы Рахимбердиева увыларын ялгыз озси саклады. Денислам ман Иманга ана – энъ де аьзиз эм ювык аьдем. Анасы оларга тек суьйим эм йылуьлык беруьв тувыл, кеделерин шынты эр кисилер этип оьстирди. Уьйкен увылы Норильск каласында яшайды, Иман доьртинши йыл согыс спецоперациясында куллык этеди. Анага куьнде де увылын-

нан хабар куьтип турмага кыйынлы. Аьр бир язган соьзи, аьр бир занъ согуьы Арувзат Шахислам кызына – уьйкен суьйиниш. «Анам, мен сав, баьри заг та аьруьв» деген соьзлер анадьнъ юрегин тынышландырадылар. Увылы уьшин тилек тилеп, анасы

оны ман оьктемсийди.

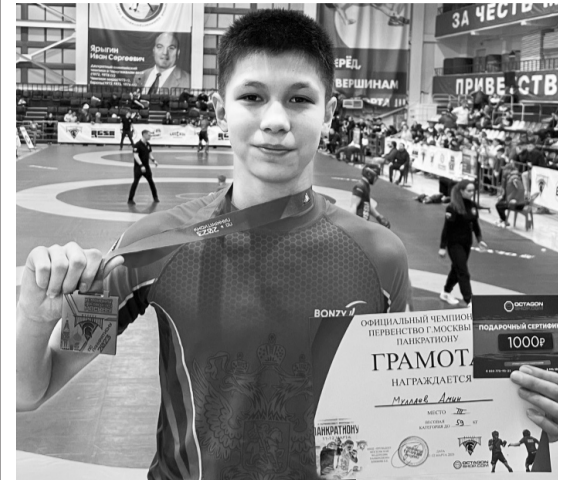
Иман Рахимбердиев СВО ерине 2022-нши йылдынъ казан айынынъ 2-нши куьнинде мобилизация бойынша кеткен. Херсон йорьгында куллык этеди. Согысуьлардынъ бирисинде каты яраланган эди, болса да алдышылыкка кетти, неге десе онынъ бас борьшы – яьды урмага.

– Бизим элимиз кайзаманда да аьдиллик уьшин согыскан. Буьгуьнлерде сол аьдилликти биз туьзбеге, яньыртпага керекпиз. Сол – бизим киели исимиз. Еньуьв келер элимизге, сога шекленмеймиз. Баьри аьскершилер де Аталыгына, тувган ерине куллык этедилер, – деп айтады Иман Рахимбердиев.

Ол «За боевые отличия» медали мен савгаланган. Быйыл Иманга, Аллах буьртса, яй куьнлеринде 30 яс толаьк. Сол куьнди мен йигитимизге кардаш-туьвганларынынъ тоьгерегинде карсы алганын йорайман. Келсин элимизге тынышлык эм баьримиз де куьккен Уллы Еньуьв.

Г.БЕКМУРАТОВА.
Сувьретте: И.Рахимбердиев.

Аьр заман – биринши

Ногай ясларымыз Россия элимиздинъ кайсы еринде яшаса да, Кудай ман берилген талаплары, оьнерлери артып, туьрли тармаклар бойынша етимслер коьрсетип, енъуьвшилер сырасында ногай халкынынъ атын айттырып келедилер. Оьзин спорт тармагында сынап айтатаган сондай етимсли ясларымыздынъ бириси – Амин Мирсуьлатович Муьллаев. «Атм Москва» клуб командасынынъ тербияланувшысы, спорт устасына кандидат Амин Муьллаев – Москва кала Бириншилигининъ енъуьвшиси, сол ок каладынъ панкратион бойынша чемпионатынынъ коьп кере баргы иеси, баска болып, Россия Бириншилигининъ самбо бойынша енъуьвшиси. Амин усталыгын оьстируьв уьстинде каныгыслы куллык этип келеди. Ногай яс яньыларда оьткен «Лига наций» Москва бойынша турнирининъ де енъуьвшиси болып шыкты. Бу озган оьзгерис ога келеекте оьтеек маьнели Россия Бириншилигинде катнаспага йолды ашты.

Асылы ман Амин Муьллаев – Дагестаннынъ Ногай районьнынъ Терекли-Мектеб авылыннан. Буьгуьнлерде ол Элимиздинъ бас каласы Москвада аьели мен яшайды. Ястынъ бала шактан спортка уьйкен суьйими ога уьстинликли окумага буршавлык бермейди, кенем де ол – мектебте ийги окуьшылар сырасында.

Буьгуьнлерде Амин Россия эм Евразиядынъ панкратион спорт кеби бойынша оьтеек чемпионатларына оьз тренери мен белсенли аьзирлик коьредди. Яньыларда «Лига наций» турниринде катнасуьы Аминге келеекте маьнели чемпионатлары алдында усталыгын оьстирмеге, кызыксынган спорт кебининъ коьп сыхырлыгын билмеге амал болды.

Келеекте де Аминининъ спортта бийик уьстинликлерге етисуьвде иркилмей алды бармага, оьз тамамларын оьстируьвде белсенли аьрекетлемеге ниети бар. Яс спортсменге алдыда пакратион бойынша Россия эм Евразия чемпионатларында биринши орынды бийлеп, енъуьвши болып шыкканын йораймыз.

Амин, йольнъ бийикликлерге етисуьвде дайым ашык эм таза болсын! Кайзаманда да биринши сырада бол!

Г.НУРДИНОВА.
Сувьретте: Амин Муьллаев.

КИЗЛЯР РАЙОНЫ

Эр – Элининъ диреги

Яньыларда Россия Федерациясынынъ Савьтлы куьшлери сырасына срочный службасын оьтпеге баратаган ясларды йолга салдылар. Шатлыклы йолга салув Дагестан Республикасынынъ Кизляр районьнынъ эм Южно-Сухокумск, Кизляр калаларыннъ комиссариат еринде оьтти.

Сол маьнели оьзгери-

сти боьлиспеге Кизляр район администрациядынъ аькимбасынынъ биринши орынбасары Тимур Гаирбеков, район аькимбасынынъ коррупцияга карсы турув соравлары бойынша коьмекшиси Амирхан Даитбегов, Кизляр районь эм Сухокумск, Кизляр калалары бойынша аьскер комиссары Рамазан Курамагомедов, баска болып, олардынъ

кардаш-туьвганлары эм дослары келген эдилер.

Кизляр районьнынъ аькимбасы Аким Микиров атыннан аьскерге йолланганларга йылы соьзлери эм тилеклери мен Тимур Гаирбеков шыгып соьйледи. Ол оз соьзинде аьр бир яс аьдемнинъ яшавында аьскершилик службанынъ баалыгын белгиледи, солай болып, ол патриотизм

эм йигитлик коьрсетуьвде шынты сынав эм менлиги туьзилуьвде маьнели кезек болатанын да айтып озды.

Айтып озайык, аьскерге шакырув шаралары каньтар айынынъ 1-нши куьниннен алып карагыс айынынъ 31-нши куьнине дейим бардырыляк, яслар аьскер службасын оьтпеге язлыкка эм куьзьде йиберилееклер.

ЯРДАМ

Еньуьвге сеним бирлестиреди

Яньыларда Тарумов районьнынъ Ново-Дмитриевка авыл орта мектебининъ 7-нши «б» классынынъ балалары да, баска мектеб окуьшылар ман бир сырада, согыс спецоперация юрген ерде болган аьскершилеримизге посылкалар йыйнап бойынша «Ййги ислер юмалыгы» деген саваплык акциясын уйгынлап озгардылар. Посылкаларга биринши сырада керекли затларын, таьтли зияпетлерин, туьрли дарманларын, иш кийимлерин, футболкалар, йылы кийимлерин, гигиена амалларын, аьскершилерге коьп болжалга сакланатаган азык-туьликлерин ййбермеге аьзирледилер. Айырым эс согыс спецоперация юрген ерде аьскершилерди коьнъиллик яктан коьтергишлеьвге де каратылды.

Окуьшылар йылы хатлар, открыткалар да яздылар.

Балалар ман йыйылган посылкалар, келеекте аьскершилердинъ юреклеринде сенимди беркитип, суьвек эм ызгар окоьпларда, блиндажларда коьнъиллерин йылытып, коьтергишлеп, яьды енъмеге куьш-куват берегине сенемиз.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

АНВАР-БЕК КУЛТАЕВ

Бизден сонъ да ногай тилде соьйлесин

1.
Аьвелгиде сенинъ ярлы тоьринъде,
Сеси соннан ондай да бир шыкпаган,
Хатын-кызлар шоьвлигимнинъ тоьсинде,
Ногай тилде оьз йырларын йьрлаган.
2.
Аслар толган сытыралар уьстинде,
Сенинъ сесинъ таймай шыгып турган ды.
Яраланып яшавына оькинген,
Ййгит оьзи тилин эске алган ды.
3.
Котырласкан ат аякта юрдинъ сен,
Ата-баба отларында янгансынъ,
Казанларда, ойпатларда кездинъ сен,

Пеш басыннан от ялынын туткансынъ.
4.
Шоьвлигимнинъ сырт бетинде олтырып,
Куьн туьвуга сен юзинъди бургансынъ.
Шал-Кийиздинъ савлай шаркын толтырып,
Ногайынъа соьзин алып баргансынъ...
5.
Сени минен бизим ата-бабамыз,
Юрегиннен ойын айтып турганлар.
Юзлеген йыл орыс тил мен досласып,
Ногай тили энди де элде бар!
6.
Фашистлер де йок этпеге шалысты,

Сени тилим, оны аьруьв билемиз.
Тас юреклер арамыздан тайысты –
Ковь ерлерге конак болдынъ, сеземиз.
7.
Тери ийис сеннен шыкса, билине,
Тетейлердинъ тастарында барсынъ сен.
Ногайымнынъ тысында да сезиле
Сенинъ ызынъ, оны анълап алдым мен.
8.
Тувган тилге баа беруьв бек кыйын
Берлиндеги рейхстагтынъ сен тамында,
Асановтынъ колы мынан язылдынъ...
Оны Элим саклай юрек басында!
9.

Нешев сени йок этпеге шалыскан,
Сезген ногай эм анълайды билемен.
Ковь миллет тил сени минен досласкан,
Мине буьгуьн оны оьзим коьремен.
10.
Муса, Фазиль, Суьйин эм де Амзатхан,
Ногай тилде асарларын болдырган.
Топыракты энди олар калдырган –
Ама халкынынъ юрегинде ер алган.
11.
Мен де сага ант этемен, оны бил:
Суьемен деп анам кимик, ана тил.
Яша яным! Эм туьваяк несиллер
Бизден сонъ да НОГАЙ ТИЛДЕ соьйлесин!

Казбек

(повесть)

(Басы 9-ншы, 11-нши, 12-нши, 14-нши номерлерде)

Яслар киргенде, баъри де шавшувластылар. Бас деп Казбек Зухрады коьзи мен изледи, тавып, эректен басын булгады. Куьлемсиреп баслаган Ынжыбийкединь юзи салкынланды. Ама столга олтырган абсерде Ынжыбийке ясты янына шакырганына Зухра айлақ та аьжейипсинди. Болса да, куьлемсиреп, Сыйлыхан ман Бейтулладинь арасына олтырды. Кыймасы Зухрады акырын туьрте эди.

– Карашы, карашы Ынжыбийкеге! Яйнамаган ери калмады. Энди ога Казбек яраган болаяк?

– Яратса яратсын, бизге не авара, – дейди Зухра, шынты ойларын туьпке ясырып.

Ынжыбийкединь уьстиндеги ак коьйлек каркырасына уйып тура эди. Оьрилмей таралган кара шашлары ийнине туьсип, кызды окувшыга усатпай эдилер. Онынь коьз каравы, куьлемсиреви тек Казбекке багыслангандай коьринеди.

– Мине мен калай сылув! А сен мени бу куьнге дейим эслемединь, – дегендей боладылар Ынжыбийкединь йылтыраган кара коьзлери. Ога тиклеп караган сайын Рашидхан да басын тоьмен салады.

– Энди бийимега турайык, яслар, – деди олтырувдан безгенлер. Зухра тынысын енйил алды, болса да шырайы коьнйилсиз эди. Бир саьатке ювык олтырганлы да, Казбек кызга коьз тасламады. Зухра сога бек оьпкелейди.

– Ынжыбийке аларга карашы, – Сыйлыханнынь сеси кыздынь коьнйилин мукаят та бузды. Зухра карамаса да, не болып турганын биле эди. Басын тоьмен салып турган кызга Рашидхан янасты. Кайтип бийигенин де билмей, ань кутылганда Зухра ери не алгасады. Коьзлерине Казбектинь кувнак юзи илинип кетти. Ол яйнап турган Ынжыбийкеге бир затлар айта эди. Экинши биов басланганда да Казбек авылдасын йокламады. Шакырып келген Бейтулла ман бийимей, кыз тыска шыкты. Салкын куьзги ава Зухрадынь янаган бетлерин суьвта эди. Болса да, авырып турган басы язылмады. Коьп кетпей, кыймасына Сыйлыхан янасты.

– Билдиртпей плащымды шыгартыгы. Тилеймен сага, соравлар берме буьгуьн, – деди Зухра, сеси дирилдеп.

Ынжыбийке мен савволласпай, кыз орамына туьсти. Орамдагы аьр бир зат Зухрадынь эсине Казбекти сала эди. Кедеге уьйренгенин, юреги мен байланганын кыз, иши куьйип, аньлайды. Бир яктан оьзине ашувы да шыгады: «Мен эткен коьмекти баска аьдем де этпеге болаяк эди. Ол мени йолдасындай коьрген. Ынжыбийкеди болса, Казбек яраткан болар. Неге мен соны сезбей калганман?»

Ама оьпкелеген, корланган юреги баскаша тил бере эди. «Аь коьз каравы бир айдан бери неге айлақ йылы эди? Школадан кайтканда да айырылмага суьймей эди ше? Аьши оны кайтип аньламага керек?»

Катыскан ойлар ашшы коьзяслар тувдыра эдилер. Йылаган сайын кыз кеден юрген ерлерге сагыныш пан карайды. «Эндиги оьзимди кайтип тутар экенмен? Бизим бирге юрьувимизге савлай школа уьйренген ше», – деп Зухра таньлагы куьнди ойламага да уялады.

Оьзи мен не болаятканын кыз ызына дейим аньлап битпеген. Яшавда энь де кыйын, энь де абзиз, энь де наьсипши шак – биринши суьйим келгенин ол билмей эди. Тек болса да, кыз яс юрегининь урувы туьрленгенин сезеди.

Школага Казбек Зухра уьйиннен шыкканлай ок йол алды. Ама кыз шугыл юрип, Сыйлыхан аларга кирип кетти. Юрсин

не шаклы асталатса да, кызлардынь уьйден шыкканын коьрмей эди. Ынжыбийкеди класстынь ишинде ялгыз коьрип, Казбек шыкпага алгасады. Кыздынь шакырганын эситсе де, буьрылмады. Азбарда Рашидханды сезип, кеден ога карап юрди. Ама Казбектинь аманласпага деп соьзылган колы илинип калды. Яс адалаганнан аьжейипсинмеге де уьлгирмеди. Рашидхан болса, касларын туьйиррип, эрек тайды. Ашувланган эм оьпкелеген йолдасы онынь артыннан юре эди.

– Мен сага не эткенмен, колымды алмастай? – деди Казбек, шырайы агарып. Рашидхан ога селекелеп карады.

– Сенин аьдемшилигинь йок, тек оьзиньди ойлайсын. Кайдай намысын ман Зухрадан буьрылдынь кеше? Онынь коьнйили буьзык экенин де сезбединь.

– Сонь соны ман не зат айткын келеди?

– Айтаякты айттым, тыньлаган болгай эдинь.

– Менде аьдемшилик йогы сага не авара? Зухра ман арамды оьзим коьрип аларман, – деди Казбек, мукаят та агарып.

– Сен Ыргаклыдагы акылынды салма мунда. Туьнегуьн Зухра, буьгуьн Ынжыбийке, таньла баска бирев... Караньыз бу Дон Жуанга, – деп, ашувга кенй йол берген кеден оьзин токтатып болмай эди.

Казбек йолдасына янасып, коькирегине йымырык пан урды.

– Оьзимди кызлар ман кайтип юритеекти мен биревден де сорамайман!

– Сорарсын! – деп Рашидхан кыршынып, кеден аямай туьйди.

Кырда ойнайткан балалар кышкырысып басладылар. Ювырып уьйкен класстардынь кеделери де келдилер. Оныншы класстынь яслары йолдасларын койдырып болмай эдилер. Директор ман Ильяс Керимовичтинь янасканын бирев де сезбей калды.

– Бу не кавгалас? Бу не кышкырык? – деди аьжейипсинген Оьзбек Байрамович.

Оьзининь кеделерин коьрип, Ильяс Керимович кызармай болмады. Сонь ортага туьсип, Рашидханнынь колын кагып ыслады. Шоькыскан коразлардай болып, кеделер бир-бирине, тынысларын авыр алып, суьймей карай эдилер.

– Кирипиз экенин де кабинетке, – деп директор ясларга суьслы карады. Сонь Ильяс Керимовичти колтыклап, эсикке ымтылды. Олардынь артыннан, басларын коьтермей, Казбек пен Рашидхан да юрдилер.

Тек яньыда Казбекти куьшли деп мактаган, тек яньыда оны бугадан куткарган Рашидхан энди йолдасы ман тоьбелескенге оьктувшы аьжейипсинеди. «Юзлерине кара булардынь! Бир-бирисин ашамага аьзирлер. Тек туьнегуьн мен буларды бирге коьрдим ше. Не болган сол арада? Аьли булар бир зат та айтпаслар, сорав да маьнесиз», – деп ойланды Ильяс Керимович, кеделерге тиклеп карап.

– Айтыньыз энди хабарыньызды. Себепсиз урьсы болама? Калай ойлайсын, Акболатов? – деди Оьзбек Байрамович.

– Болмайды, – деп Казбек, басын кырга бурды.

– Сонь сиз неден тура шоькыстыньыз?

Кеден кызарды, ама явап кайтармады. Директор Рашидханга коьз таслады. Ол да уьндемей эди. Оьзбек Байрамович эм Ильяс Керимович акырын сыбырдастылар.

– Бу ерде уьндемей турсаньыз да, класс алдында айтарсыз баьрин де. Биз аньлама-сак та, йолдасларыньыз аньлай болар себебин, – деди директор.

Оныншы класста йыйын

Кеделер класка киргенлей, адабият дериси басланды. Бир-бирисине карамай, яслар уьндемей олтыра эдилер. Эректен соравлы коьзлери мен карап турган Ынжы-

бийкеди Казбек эслемей эди. Онынь коьз каравы басын тоьмен салып олтырган Зухрага ымтылган. Ама кыздынь оньайсыз буьгилген аркасыннан баска зат коьринмейди. Ога караган сайын, Казбектинь коькиреги ашыйды. «Ойлы олтыры. Нединь акында муньяады экен? Дайым да артына куьлемсиреп карайтаган эди, энди ериннен де коьгалмайды. Рашидханнынь айтувы дуьрыс: «менде аьдемшилик йок». Зухрадынь тукымын эситип, кеден сескенди.

– Мен аьзир тувыл, – деди кыздынь карлыккан тавысы.

Оьтебийке Сейпуллаевна аьжейипсинди. – Не болган, Зухра? Шырайын коьнйилсиз коьринеди. Сесинь де туьрленген. Авырьсыньма?

Кыз басын тоьмен салып, уьндемей эди.

– Олтыр. Яде уьйге кайтып, тыншасыньма? – деп, оьктувшы Зухрага аягандай болып карады.

Казбек болса, тынысын авыр ала эди. Кеден Зухрадынь кеткенин тоьбеси коьккете тип, суьйинмеге аьзир. Йыйында ол кыздынь коьзлерин сезбеге де уялаак эди. Булай да, Зухра йок ерде яс оьзине сенеди. Ама кыз кетпеди.

«Зухра йылапты», – деген ой басын куьйгизди. Дерислер буьгуьн яска айлақ соьзылып, кеш кеткендей боладылар. Зань соьылганда, Казбек ериннен де коьгалмады. Бир йол Ынжыбийке яс пан соьйлемеге шалысып эди, тек сол ара класка кеделердинь бириси кирди.

«Тез оьтсе экен йыйын. Не болганы болар эди, – деп Казбек, заман соьзылганга шамланады. Сонь арада Ынжыбийкеге карап алды. – Зухрадай кызды оьпкелеттим не актан. Туьнегуьн яраган кыз энди буьгуьн мага неге ярамайды экен? Кеше мен Ынжыбийкединь сылуьвлыгына алданганман...»

Дерислерден сонь йыйын басланды. Ильяс Керимович киргенлей ок, класс тынып калды.

– Буьгуьн Казбек пен Рашидханнынь оьнерин баьриньыз де коьрген боларсыз. Аьне сонынь акында ашык кепте соьз юритейик. Шынты эркеклик йолдастынь терисин ясырганга тувыл, кене де коркпай коьзине айтуьвда. Тур, Рашидхан. Айт баьрин де ясырмай, – деп оьктувшы олтыргышка олтырды. Рашидханнынь йылтын кара бети, кызувдынь алдында тургандай, кызарады. Эки аятын тез-тез коьзгап, кеден басын коьтермей эди.

– Тек туьнегуьн мен сизди бирге коьрдим. Не бола койды соннан бери? Кеште сен кайда эдинь? – деп оьктувшы яска каныга берди. Ызгы соравдан сонь, класстынь иши шавшувга толды.

– Кеште Рашидханды ким коьрди? – деди эркек, оьктувшыларга карап.

Ериннен Бейтулла турды.

– Биз туьнегуьн баьримиз де Ынжыбийке уьйинде эдик. Онынь тувган куьнин белгиледик. Рашидхан Казбекти оьзи барып алып келди. Аралары, мага коьре, аь...руьв эди, – деди кеден соньгы соьзлерде бирез сакавсырап. Ильяс Керимович соны тез сезди.

– Ойларынды ызына дейим айт, Бейтулла. Белки, сол кешликте яслар илинискен болар яде олардынь арасын баска бирев ашшы эткендир.

Рашидхан Ынжыбийкеди ярататаганын оьктувшы Оьтебийке Сейпуллаевнадан эситкен эди. Хатынлардынь коьзлерининь оьткирлиги мен тек карагус ярыспага болар. Энди Ильяс Керимович сылуьв кыздан шек алды.

– Йок, ондай-мундай зат сезбедим, – деп Бейтулла олтырмага алгасады.

– Неге дуьрысын айтпайсын? Туьнегуьн не болганын баьри де сезген, – деген сес

Рашидхан ман Казбекти адалатты. Токтап турган кедеге Сыйлыхан разы болмай карай эди. Кыз Ынжыбийкеге буьрылды. – Баьри де ис мунын уьстиннен болган. Тувган куьнин ол Казбекке болып белгилеген экен. Оьзине каратаак болып. А Рашидхан, Рашидхан оны... – Сыйлыхан бирден токтап калды. Класстын ишинде бир шыбын ушса да, сезилеек эди. Баьри де уьндемей тынлайдылар.

– Олтыр, Сыйлыхан. Савбол ясырмай айтканын. Энди Ынжыбийкеди тынлайык, – деп Ильяс Керимович, кызды биринши кере коьргендей, тиклеп карай эди. Онынь ярасык куба коьзлери ашувдан йылтырадылар, таралган узун кирпичкери тез-тез кагыладылар.

– «Казбекке болып белгилеген» деген соьзлер дуьрыс тувыл. Оьзиме каратаак болсам, себеп аз эдиме мага? Меннен туьскен бир кышкырык та йок. Казбек пен бирге олтырдым, бирез бийидим. Ол Зухра ман куьнде де бирге кайтканда, бир кышкырык та йок, а мени мен бир йол олтырганда, уьйкен хабар бола койды.

– Рашидхан сизге янастыма? Сени бийимега шакырдыма?

– Йок, ол бизге янаспады. Баскалар ман бийиди усайды.

– Казбек баскалар ман бирге кайттыма яде соньына калдыма?

– Ол Ынжыбийке мен калды, – деди класстан бирев.

– Зухра ким мен кайтты? – деди бирден Ильяс Керимович, коьнйилсиз олтырган кызга коьз таслап.

– Оьзим ялгыз. Меним басым авырьый эди, сога болып, эртерек кайттым, – деп, Зухра кызарып, тоьмен карады.

– Ынжыбийкеге билдирген эдиньме кетегиньди?

Кыз соравга аьжейипсинди эм явап бермеди.

– Сен Зухрадынь кеткенин коьрдиньме? – деди оьктувшы Ынжыбийкеге.

– Йок, – деп, сылуьв кыз да кызарды.

Баьрин де олтыртып, Ильяс Керимович Рашидханга карады. Ол энди коьп затты аньлап биткен эди.

– Сен буьгуьн Казбекке оьзинь катылгансын. Ясырмай айтшы бизге соны.

Рашидхан касларын туьйип, уьндемей турды, сонь ботинкаларынын ушларына карап соьйледди.

– Куьнлеген де боларман. Ол дуьрыс. Тек мен Казбектен оьш алмага ойым йок эди, мен баска затка ашувландым. Каз... бек Ынжыбийкеге айланганда, бас...ка... ды ойламады. Бас...кага яра салатаганын сезбеди. Бала тувыл. Оьз кылыгын шекпеге керек эди, – деп Рашидхан Казбекке коьзлерин коьтерди. Сонь оьктувшыга буьрылды. – Мен тек Казбекке соны аьруьв этип аньлаптып болмадым. Керексиз соьзлер де айтып йибердим.

– Эм Казбек ашувланып, сени урды. Солайма? Ах, Рашидхан, бирез алгасап юресинь, – деди Ильяс Керимович, куьрсинип. Кеден олтыртып, Казбекке карады. Яс тез турды эм басын коьтерип:

– Рашидханда куьна йок. Ол мага буьгуьн терис экенимди айтты, а мен аньламадым. Кеше оьзимди енйил юриткенмен, ол дуьрыс. Энди ше аньладым, ама...

– Кеш аньладын. Оьзинь сезгенин аьруьв. Тек кишкей балалардай, тоьбелеске ювыруьв эрши сиздей уьйкен кеделерге. Не шаклы ашувлансаньыз да, оьзинь изди тутып уьйрениньыз, ол болмаса, кайтип аьдемлер мен уйыспага ойлайсыз? – деди оьктувшы. – Баьриньызге де айтаман соны.

(Ызы болаяк).

МЕКТЕБ ЯШАВЫННАН

Йолыгыс коьтериньки аьлде оьтти

Орта-Тоьбе авылынын мектебинде ДР ат казанган маданият куллыкшысы, «Шоьл тавысы» республикалык газетасын бас редакторы, согыс аьрекетинин ветераны Эльмира Юнус кызы Кожаева ман йолыгыс оьтти. Солай ок шарада конак кебинде «Шоьл тавысы» республикалык газетасынын корреспонденти, ДР Язувшылар союзынын ногай секциясынын етекшиси Гульфира Бекмуратова, Орта-Тоьбе авылынын администрациясынын специалисти Магира Абубекерова катнастылар. Мектебте аьрекетлейтаган «ЛОРТАюбе» медиа-орталыгынын яс журналистлери Амалия Ярболдиева эм Хадиджа Кокенева конактарга кызыклы соравлар берип, хабарласув эттилер.

Шара озгарылган кабинет Эльмира Кожаеванын китапле-

рининь, макалаларыннын выставкасы ман, сувьретлеринин стени мен кепленген, уйгынлавышылар видеоролик азирлегенлер.

Шара юритувшылар Ислам Нургушиев эм Алина Джумагишиева, ана тил окутувшысы Сания Халилова мерекешидинь яшав эм яратувшылык йолы акында хабарладылар. Окувшылар шаирдинь ятлавларын яттан айттылар, Келдимурат Боршака-

ев эм Эльфида Кошанова йырлар йырладылар, кызлар биовкуьби «Айланай» биовин коьрсеттилер. Эльмира Кожаеванын «Ногайыма», «Анама», «Сражди Батыровтын эсине», «Кумлыга багыслав» ятлавлары айттылды.

Кутлав соьзи мен шыгып мектеб директоры Сапийат Межитова, окутувшы, авыл китапханашы Сеперхан Джумагишиева, адми-

нистрация куллыкшысы Магира Абубекерова соьиледилер. Олар Эльмира Юнус кызына берк ден савлык, келеектегиде янгы еньювлер йорадылар. Гульфира Бекмуратова мерекешини мен бирге ислегени, онын яратувшылык проектлери акында хабарлады.

Оьз соьзинде Эльмира Кожаева уйгынлавышыларга оьз разылыгын билдирди, балаларга Аталыгымыздын оньайлыгына ислемге, аьр заманда да алдыга бармага йорады, неге десе саьбийлер – бизим сенимимиз, келеектегимиз. Ол оьзининь «Биз ким, хатынлар?» деген ятлавын оькыды эм китабин мектебке савгалады.

Конактар мектеб музейинде, бавында болдылар. Шара коьтериньки аьлде оьтти.

Г.БЕКМУРАТОВА.
Сувьретте: шарадан коьринис.

РОССИЯ ХАЛКЛАРЫНЫНЬ БИРЛИК ЙЫЛЫ

Тар аьллесувге амал бериледи

2026-ншы йыл эл басшымыз Владимир Путин мен Россия Халкларынын Бирлик йылы деп токтастырылган. Сол официаллы статус артында не зат бар экен? Аьылдастын маданиятын билмеге мырсат па? Орта тарихке сый ма? Яде болса, бу аьлги замандагы яшав шаькырларынна явап берув эм коьпмиллетли элдинь тыпаклыгын беркитув ме экен?..

Сондай бир неше соравга явап алар ниетпен биз Ногай районьмыздын орталыгы, халкьмыздын маданият эм политикалык орталыгы Терекли-Мектеб авыл орамына шыгып, алдымызга карсы шыккан аьдемлерге:

– Сиз уьстимиздеги йылдан не зат куьтесиз, бу йыл кайдай янгылыклар болар деп ойлайсыз? – деген соравды бердик.

Соравга явап берген аьдемлер оьзлеринин толы атларын айтканды суьймедилер, сонын уьшин атларыннын яде тукьмларыннын биринши аьрибин язамыз.

Согыс спецоперациясынын катнасушысы Р. берген соравга булай яваплады:

– Россия Халкларынын Бирлик йылы – элди ишинен осаллатувга каратылган явдын кир ниетине каты явап. Элимизге шапкан явга карсылыкта бирликти коьрсетеди. Бу куьнлерде алдышылыкта – туьрли миллетли, туьрли тиллерде соьйлейтаган аьдемлер, ама олар явга бир ниети мен карайдылар, еньювге ымтылыслары да патшалыктын тыпаклыгын эм бирлигин коьрсетеди.

Биз оьктемсимеге эм оьсип келетаган несилге ийги асабалык калдырып болатан болсак, аьр кайсы йыл да пайдалы оьтти деп айтпага боламыз.

Ногай районьмыздын мектеб окутувшысы Э.Ш.:

– Бу йылда бизге аз мырсатлар берилмейди, бизим алдымызда оьз ойьмыз бан боьлсеге кень майданлар ашыладылар.

2026-ншы йыл тек эсап берув шаралардын озувы ман битип калмай, аьр бир аьдемге пайдалы болып оьтсин. Бу йыл ишинде яшавга шыгарылаьк аьр бир билимлендирув проект эм волонтерлык программалар элдинь баьри граждандарына да аньламлы эм аьдет баалыктарды саклавга амаллар берсинлер.

Карашай-Шеркеш педагогикалык университетининь студенти А.

– Бу йылдан не зат куьтемен? Энь бириншилей, мектеб программасында Россия халклардын тиллери бойынша негизли курслар боляк деген хабар бар, сол мени суьйинтеди. Олай дегеним, аьр бир республикада яшайтаган туьрли миллетли халк бир-бирисининь маданиятын уьйренеек, янындагы аьылдастынын тарихи мен таньсаьк, ол ким экенин терен билмеге амалы боляк.

Бирлик деген тек баспа билдирувлерде язылган соьз болмай, тири катнас болса, бу йыл сога йол аьша, бек ийги болар эди. Сога мен бек сенемен...

Г.КУРГАНОВА.

ЕТИМИС

Келеектеги етекшилер

Уьстимиздеги йылдын коькек айынын ишинде Ногай районьмыздын А.Х.Джанибеков атындагы мектебининь окувшылары аз уьстинликлерге етиспеди. Солардын ишинде 2-нши эм 3-нши класс окувшылары Эмир Каракаев, Салман эм Султан Аджибаевлер Россиядын бас каласы Москвага да етип, катнаскан шарада савгалы орынларга да етисип келди. Олардын етекшиси эм басларын етувщи сол уьстинликлердинь болувына куьш салган Гульнара Солтанхан кызы Хозбулатова болады.

Етекшидинь соьзлерине коьре, окувшылар мунда оьзлерининь терен билиминен баска болып, азирлеген куллыгын ийгерли эм коьрнекли аьлде яклап та болдылар, шарага белги берувшылардинь соравларына да тувра, толы явапларды бердилер.

«Тувган юртымнын ерли самоуправленесининь тарихи» деп аталган X Савлайроссиялык шарасынын еньювшылери Москва каласындагы Союзлар Уьйининь Колонный залында савгаландылар.

Бу куьнге, сондай сыйлануьга тийисли боляктан алдын, Ногай районьмыздын билимли окувшыларына куьш салмага да туьскен. Олар баслап белгиленген шарадын заочный кезегин оьткенлер.

– Бариси шарада катнаспа-

га суьйгенлер саны аьлак коьп эди. Россиядын 87 субъектлеринен уьш мынга юьвк аьризе берилген, солардын 1600-зи шарада катнаспага ыхтыяр алдылар, сондай сыйлы орын бизим окувшыларга да берилди. Куллыкларды яклав эм сонын презентациясын озгарувга мырсат Г.Плеханов атындагы йогары окув ошагы, РАНХиГС эм сондай коьрнекли ерлерде берилди, – дейди Гульнара Хозбулатова.

Окувшыларга энь де маьнели савгалав шагы эди. Юрек телезувлер, оьзлери етискен етимислер мен оьктемсуьвлер... Оьзек те, кишкей окув ошагыннан окувшылар сондай дережелерде савгага тийисли болганлары баьримизге де куваньш эм оьктемлик аькелмей болмады. Бу ерде окувшылардын да, олардын илми етекшисининь де талабын, оькымыслыгын эм тек алдыга бармага суьйген

ымтылысы барлыгын да белгилемеге керекпиз. Гульнара Солтанхан кызынын етимислери, окувшылар ман ислевин куьн сайын ийгилендируьви акында да аз эситпеймиз. Алдыда тек уьстинликлер эм илми тавдын бийиклигине барганды йорайман. Сондай талапы окутувшылар коьп болса, етимислерге етискен окувшылар саны да куьннен-куьнге коьбеер.

Бу куьн окувшылар оьзлерининь савгаларын Россия Федерациясынын турак-коммуналлык хозяйствосынын эм куьрылыс министрининь орынбасары Алексей Есько, йогары билимлендирув эм илми министрининь орынбасары Ольга Петрова, сенаторлардын, Госдуманын депутатларыннын эм сондай власть органларыннын етекшилерининь колларыннан алдылар.

Шарада катнаскан окувшы-

лар (кишкей класслардыкылар) «Артек» халклар ара балалар орталыгына путевкаларга тийисли этилиндилер, уьйкенлер патшалык эм муниципаллык власть органларында стажировка оьтпеге ыхтыяр алдылар.

«Тувган юртымнын ерли самоуправленесининь тарихи» деп аталган X Савлайроссиялык шарасында бизим ердеслер Эмир Каракаев «Эгер мен муниципаллык туьзилесининь етекшиси болсам» деген проекти бойынша исин яклады. Эгер сол проекти яшавга шыгарылаьгандай болса, «Можжеволая роца» деп аталган тыншаов санаторий ашаягын билдирди, сол иси бойынша мунда ол проект сметаларын коьрсетти эм баьри затын да келбаклап аньлатты.

Салман ман Султан Аджибаевлер, эгер олар муниципаллык туьзилесининь етекшилерин болсалар, район еринде ногай тилининь оьрленуьви уьстинде ислеклер эм соны оьрлендирув уьшин клуб та ашаяклар.

Алдыда окувшылардын етимислери аз тувыл, аьр кайсы катнаскан шарасы да оларга тек етимислер аькелсин, йыллар оьтер, биз бу ясардын атларын аьли де эситеримиз, биревлери, буйьрган болса, етекшилер де боларлар.

Г.САГИНДИКОВА.
Сувьретте: окувшылар етекшиси мен Москва каласында.

Сведения о численности муниципальных служащих администрации МО СП «село Терекли-Мектеб» Ногайского района РД с указанием фактических затрат на их содержание за 1-й квартал 2026 года.

№ п/п	Наименование должности	Количество штатных единиц	Октябрь	Ноябрь	Декабрь	Итого за квартал
1	Глава администрации	1	77 597	77 597	77 597	232 791
2	Зам. (секретарь)	1	53 394	53 394	53 394	160 182
3	Специалист 2 кат.	1	-	-	-	-
4	Специалист 2 кат.	1	30 547	29 673	29 673	89 893
5	Специалист 2 кат.	1	31 460	31 460	34 460	97 380
	итого	5	192 998	192 124	195 124	580 246

«ШОЬЛ ТАВЫСЫ» (ГОЛОС СТЕПИ)

ТОКТАСТЫРУВШЫ:
Дагестан Республикасынын информация эм баспа агентствосы.
Издатель: ДР «Этномедиахолдинг «Дагестан»
ГБУ етекшиси А.М.МАГОМАЕВ,
тел. 66-00-25.
по адресу: 367018, РД, г.Махачкала, Проспект Насрудинова 1 а.
Бас редактор Э.Ю.КОЖАЕВА.

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан
Регистрационный ПИ № ТУ05 – 00405 от 15 апреля 2019 г.
Авторы несут ответственность за достоверность представленных для публикации материалов.
Рукописи не рецензируются и не возвращаются.
Время печати: 14:30 ч.

Адрес редакции:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи».
Электронный адрес: golosstepi@etnomediadag.ru
Официальный сайт газеты - www.golosstepi.ru
Индекс издания: полугодовой – ПБ 430
ЗАКАЗ№ _____

Газета выходит 48 раз в год.
Тираж – 2008 экз.
Цена – 5 рублей 00 коп.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.
Газета отпечатана в типографии ООО «Феникс-Пресс»
по адресу: 368430, Республика Дагестан, Шамильский район, с.Хеьба, ул.Сураката Асиятлыова, д.1.